

Egenkontroll enligt miljöbalken

Genom egenkontroll ska verksamhetsutövaren planera och kontrollera verksamheten så att olägenheter för människors hälsa och miljön förebyggs. En väl fungerande egenkontroll ger bra förutsättningar för att upptäcka fel på utrustning och felaktig hantering innan allvarlig skada inträffar.

Vem omfattas av krav på egenkontroll?

Den som driver en verksamhet eller utför en åtgärd mer tillfälligt (exempelvis markarbeten), som kan äventyra hälsa eller miljö ska arbeta med egenkontroll. Det innebär att man planerar och kontrollerar verksamheten för att förebygga miljö- eller hälsoskadliga följder (Miljöbalken 26 kap 19 §.).

För anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter gäller även förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Kunskapskrav

Alla som driver en verksamhet ska skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön. Kunskapskravet finns i miljöbalken 2 kap 2 §.

Omfattning och anpassning

Egenkontrollen ska anpassas till den egna verksamheten. En verksamhet med stora risker för skador på miljö eller hälsa bör ha en mer omfattande egenkontroll än en verksamhet med små risker.

Ansvar

Verksamhetsutövaren eller den som utför en åtgärd som kan påverka miljö och hälsa negativt

Lästips

Miljöbalken SFS 1998:808

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll

Allmänna råd (NFS 2001:2) om egenkontroll

"Egenkontroll – en fortlöpande process", Naturvårdsverket Handbok 2001:3

Webbtips

www.naturvardsverket.se
(Naturvårdsverket: lagstiftning, regler och vägledning)

www.kemi.se
(Kemikalieinspektionen: om regelverket kring kemiska produkter).

www.av.se
(Arbetskyddsverket: hantering av kemiska produkter ur arbetsmiljösynpunkt).

www.riksdagen.se
(Riksdagen, gå in på Dokument och lagar)

www.lansstyrelsen.se/skane/
(Länsstyrelsen i Skåne)

www.svedala.se
(Svedala kommun)

ansvarar genom sin egenkontroll för att miljöbalkens och myndigheternas krav följs. Den som driver verksamheten ansvarar också för att egenkontrollen fungerar. Det gäller även om tillsynsmyndigheten inte har ställt krav på egenkontroll.

Alla anmälningspliktiga verksamheter ska dokumentera det organisatoriska ansvaret för frågor, beslut och domar enligt miljöbalken och dess föreskrifter (4 § egenkontrollförordningen).

Ansvaret ska ligga på en viss funktion eller en person med viss befattning. Arbetsuppgifterna bör fördelas så långt ut i organisationen som det behövs för att kontroll och olycksförebyggande åtgärder ska fungera bra.

Kontroll

Det ska finnas rutiner för att kontrollera drifts- och kontrollutrustning så att risker för hälsa och miljö förebyggs. Det ska finnas rutiner för skötsel, underhåll och reparation av maskiner, utrustning, mätinstrument, m m. För anmälningspliktiga verksamheter ska rutinerna vara dokumenterade och uppdateras regelbundet (5 § egenkontrollförordningen). Det är också viktigt att det finns rutiner för att åtgärda brister.

Undersökning och riskbedömning

Den som driver verksamheten ska identifiera, undersöka och bedöma riskerna. Man bör skilja på risker vid normal drift och risker i samband med en olycka. Risker vid normal drift kan vara t ex utsläpp till luft, vatten eller avlopp vid hantering och lagring av kemikalier och avfall/farligt avfall. Risker vid driftstopp, olycka, haveri på reningsutrustning, brand eller sabotage kan t ex utgöras av större utsläpp till luft, mark, vatten eller avlopp, etc. Risker kan identifieras genom t ex mätning eller undersökning. För anmälningspliktiga verksamheter ska resultatet dokumenteras (6 § egenkontrollförordningen).

Om något händer som kan påverka miljö och hälsa negativt ska tillsynsmyndigheten omgående underrättas.

Kemiska produkter

Kemiska produkter som hanteras i anmälningspliktig verksamheten och som kan påverka miljö och hälsa negativt ska förtecknas. Förteckningen ska innehålla uppgifter om produktnamn, omfattning (förbrukning och lagring), användningsområde, information om hälso- och miljöskadlighet samt klassning med avseende på hälso- och miljöskadlighet (7 § egenkontrollförordningen). Kemikalieförteckningen ska hållas uppdaterad och det ska finnas aktuella säkerhetsdatablad (gäller för alla verksamheter) för samtliga kemikalier. En dokumenterat ansvarig för kemikalieförteckningen ska finnas.

Kemikalieförteckningen kan fungera som ett hjälpmedel vid utbyte av miljö- och hälsoskadliga produkter, s k substitutionsprincipen, och uppföljning av företagets miljöarbete.